

ИНФОРМАЦИЯ

КАРТИ НА РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА НЯКОИ ВИДОВЕ ВЕКТОРИ НА ИНФЕКЦИОЗНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ (*VECTOR MAPS*)

Векторът е жив организъм, способен да разпространява инфекции чрез предаване на патогени от един гостоприемник на друг. Векторите често са членестоноги (*Arthropoda*), като комари, кърлежи, мухи, бълхи и въшки.

Векторите предават инфекциозните заболявания активно или пасивно:

- Биологични вектори – комари и кърлежи. Тези вектори могат да пренасят патогени, способни да се размножават в организмите им и да се доставят до нови гостоприемници, обикновено чрез ухапване.
- Механични вектори – напр. мухи. Те предават инфекциозните агенти чрез физически контакт с гостоприемника.

Заболяванията, предавани от вектори, се наричат векторно-преносими заболявания. Много от тези заболявания са зоонози (заболявания, които могат да се предават и на човека), като вирусния енцефалит пренасян от кърлежи, лаймската болест, западно-нилската треска, лайшманиозата и конгоанската хеморагична треска.

Някои вектори могат да се придвижват на значителни разстояния и могат да бъдат въведени в нови географски области чрез: движението на хора и животни, прелетните птици, вятъра и др.

Панелът по здраве на животните и хуманно отношение към тях към Европейския орган по безопасност на храните (ЕОБХ) предоставя на Европейската комисия и на държавите-членки на Европейския съюз (ЕС) независими научни съвети и научна помощ относно зоонозните заболявания, пренасяни от вектори, а също така наблюдава и анализира ситуацията със зоонозите, зоонозните агенти, антимикробната

резистентност, микробиологичните замърсители и огнищата на инфекции от хранителен произход в цяла Европа.

ЕОБХ работи съвместно с Европейския център за профилактика и контрол на заболяванията (ECDC), споделяйки информация за настоящи и бъдещи проекти, свързани с векторите и векторно преносимите зоонози. Въз основа на данните, събрани от държавите-членки на ЕС, ЕОБХ и ECDC се изготвят годишни обобщени доклади на Европейския съюз за огнищата на зоонози, пренасяни от вектори и огнищата на инфекции от хранителен произход.

Векторни карти (*Vector maps*)

Тези карти са създадени въз основа на базата данни, събрана в процеса на стартирания през 2014 г. проект *VectorNet* на ECDC и ЕОБХ, която предоставя информация за разпространението на няколко вида комари, кърлежи, пясъчни мухи и мокреци, които могат да бъдат вектори на патогени, засягащи здравето на хората и животните. Картите се основават на потвърдени данни (публикувани и непубликувани), предоставени от експерти и не представляват официалната позиция на държавите.

- **Векторни карти за комари (*Mosquito maps*)**

Тези карти показват текущото разпространение на няколко инвазивни и местни видове комари в Европа на „регионално“ административно ниво (NUTS3).

- *Инвазивни комари*: карти за разпространение

В момента са налични отделни карти за разпространение на всеки от следните екзотични видове комари: *Aedes aegypti*, *Aedes albopictus*, *Aedes japonicus*, *Aedes atropalpus* и *Aedes koreicus*.

За инвазивните видове се определят следните възможни статуси на разпространение:

- **Установен:** В поне една община в рамките на административната единица, на база събрани доказателства за размножаване и презимуване, е установена популация от даден инвазивен вид.
- **Открит:** Видът е открит в административната единица, но не са намерени необходимите за установяването му доказателства (без потвърдено установяване).
- **Отсъстващ:** Проведени са проучвания на терен, но видът не е открит на територията на административната единица.
- **Липса на данни:** Не е извършено вземане на проби и няма данни за видовете на територията на административната единица.
- **Неизвестен статус:** Не е известно дали има теренни проучвания върху този вид в рамките на административната единица.

Местни комари (естествени обитатели): Карты за разпространение:

За местните видове възможните състояния на разпространение са:

- **Присъства:** Наблюдавано е, че видът присъства в поне една община от административната единица.
- **Открит:** Видът е открит в административната единица без потвърдено установяване.

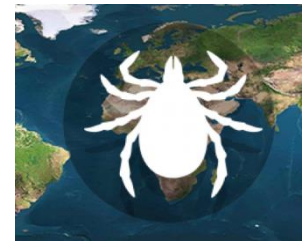
- **Очаквано отсъстващ:** видът никога не е бил докладван и има голяма вероятност той да отсъства.
- **Потвърдено отсъстващ:** през последните 5 години са извършвани теренни проучвания, но видът никога не е бил докладван в административната единица.
- **Липса на данни:** Не е извършено вземане на проби и няма налични данни за вида.
- **Неизвестен статус:** Състоянието е неизвестно.

Картите на разпространение на проучваните популации комари могат да се намерят на следния линк: <https://www.ecdc.europa.eu/en/disease-vectors/surveillance-and-disease-data/mosquito-maps>

- Векторни карти за кърлежи (*Tick maps*)

Тези карти показват текущото разпространение на няколко вида кърлежи в Европа на „регионално“ административно ниво (NUTS3).

Понастоящем са налични отделни карти за разпространение на всеки от следните видове кърлежи: *Dermacentor reticulatus*, *Hyalomma marginatum*, *Ixodes persulcatus*, *Ixodes ricinus*, *Rhipicephalus bursa*, *Rhipicephalus sanguineus*, *Ornithodoros spp.*

Картите на разпространение на проучваните популации комари могат да се намерят на следния линк: <https://www.ecdc.europa.eu/en/disease-vectors/surveillance-and-disease-data/tick-maps>

- Векторни карти за пясъчни мухи (*Phlebotomine sandflies maps*)

Тези карти показват текущото известно разпространение на няколко вида пясъчни мухи в Европа на „регионално“ административно ниво (NUTS3).

Понастоящем са налични отделни карти за разпространение на всеки от следните видове пясъчни мухи: *Phlebotomus alexandri*, *Phlebotomus ariasi*, *Phlebotomus mascitii*, *Phlebotomus neglectus*, *Phlebotomus papatasi*, *Phlebotomus perfiliewi*, *Phlebotomus perniciosus*, *Phlebotomus sergenti*, *Phlebotomus similis*, and *Phlebotomus tobbi*.

Картите на разпространение на проучваните видове пясъчни мухи могат да се намерят на следния линк: <https://www.ecdc.europa.eu/en/disease-vectors/surveillance-and-disease-data/phlebotomine-maps>

- Векторни карти за мокреци (*Biting midge maps*)

Тези карти показват текущото известно разпространение на няколко вида мокреци (кръвосмучещи насекоми) в Европа на „регионално“ административно ниво (NUTS3).

Понастоящем са налични отделни карти за разпространение на всеки от следните видове мокреци:

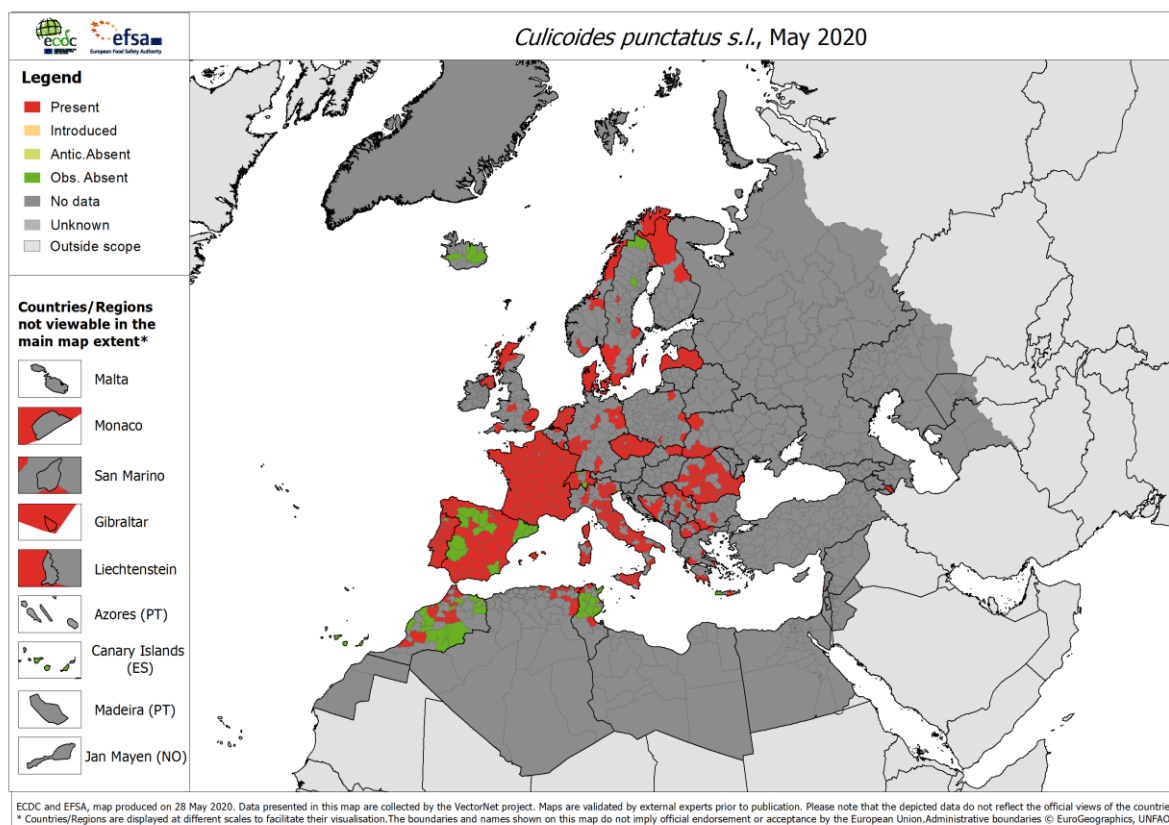

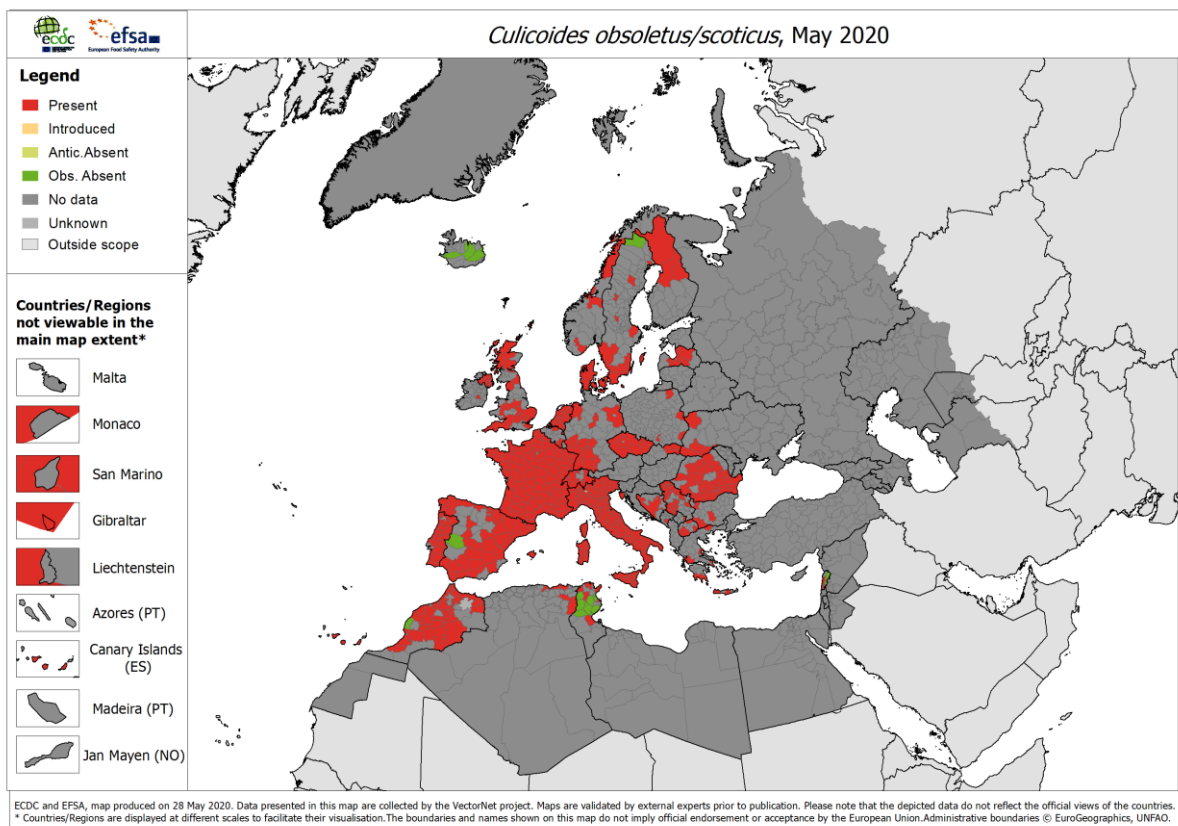
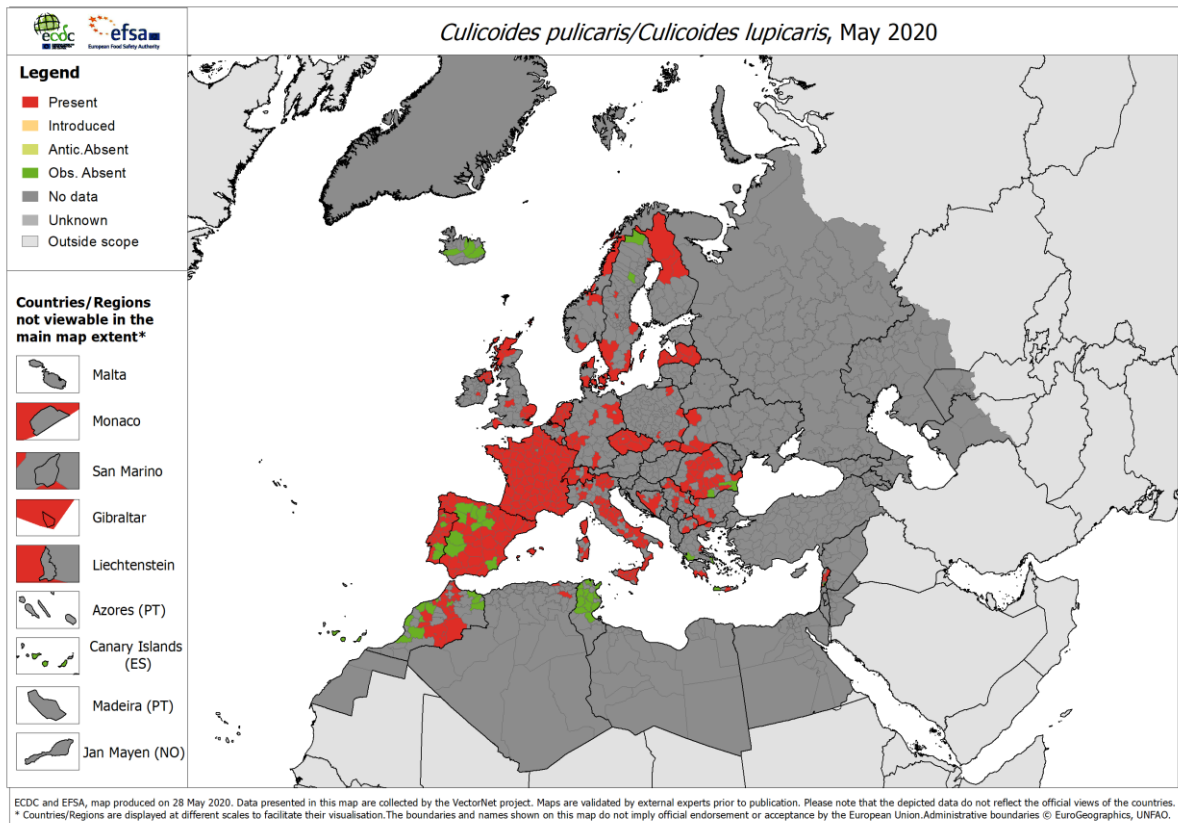
Culicoides punctatus, *Culicoides pulicaris*, *Culicoides obsoletus*, *Culicoides newsteadi*, *Culicoides kingi*, *Culicoides imicola*, *Culicoides dewulfi*, *Culicoides chiopterus*.

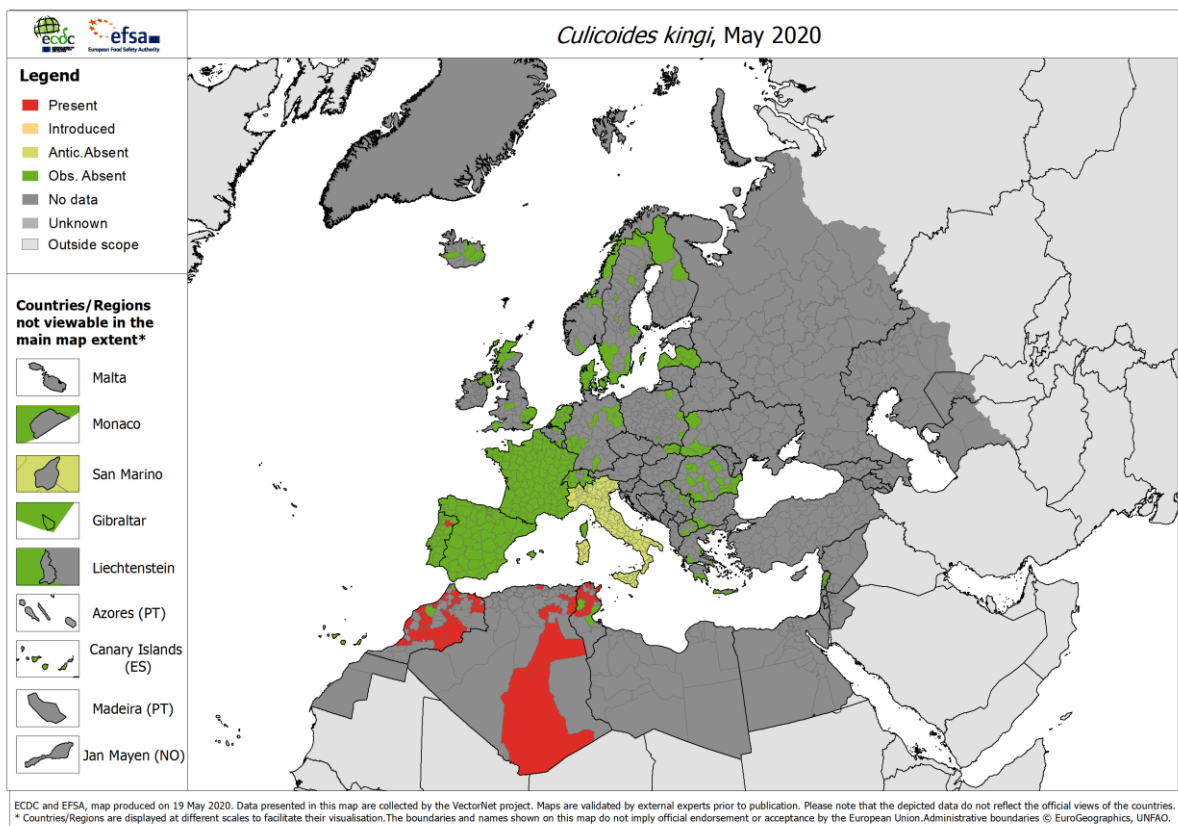
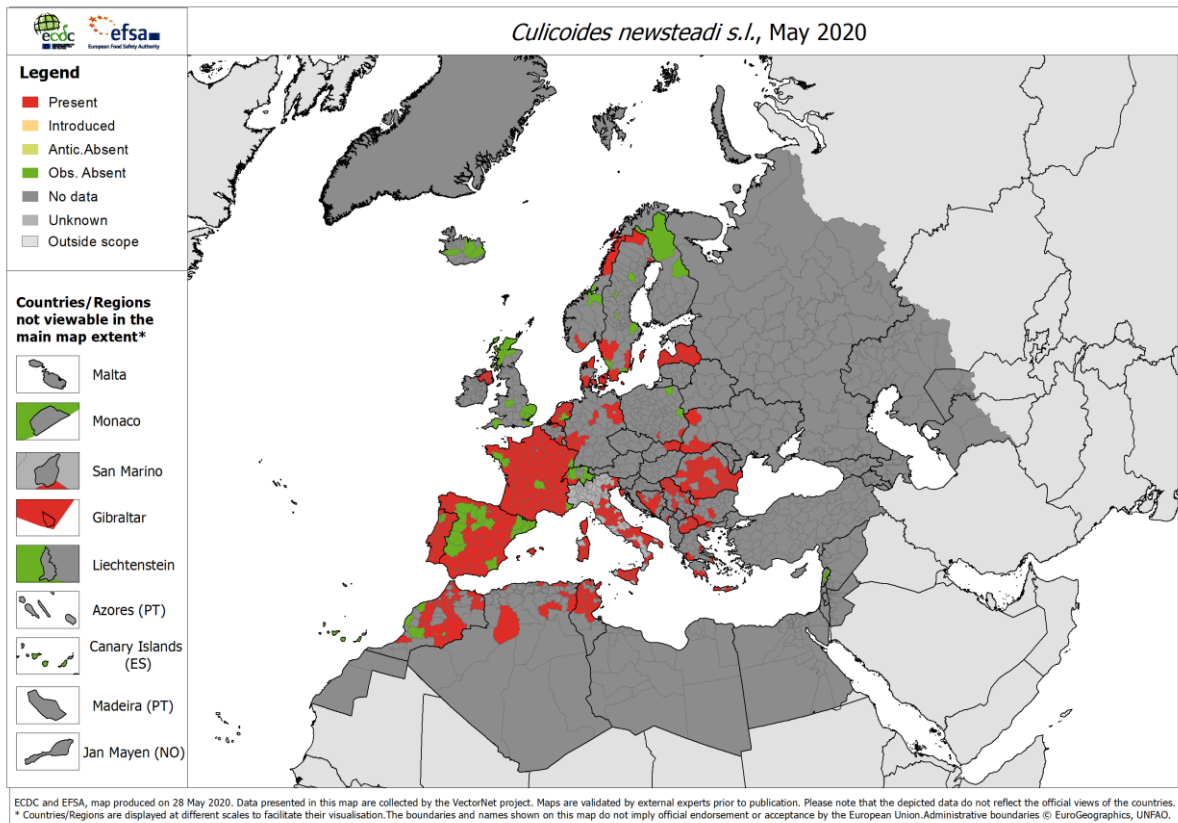
За местните видове от тези три вида вектори, посочени по-горе (кърлежи, пясъчни мухи и мокреци) възможните статуси на разпространение са:

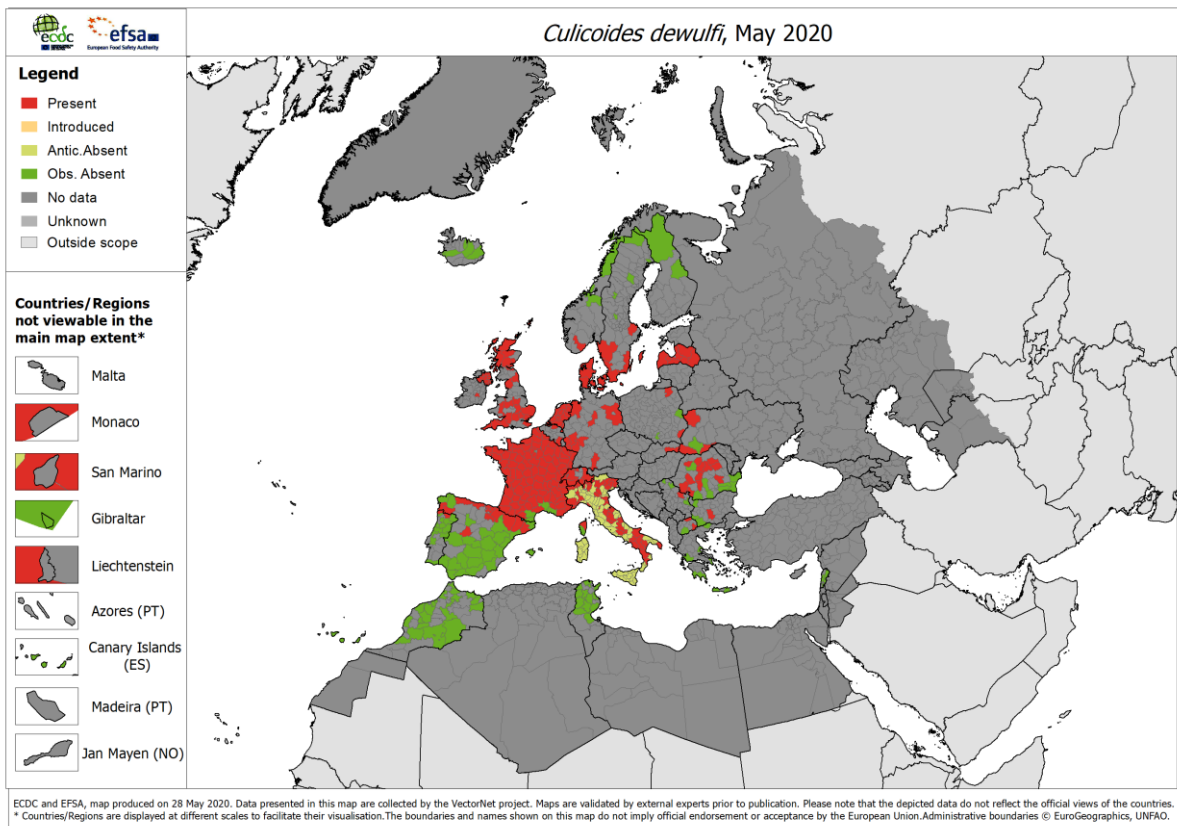
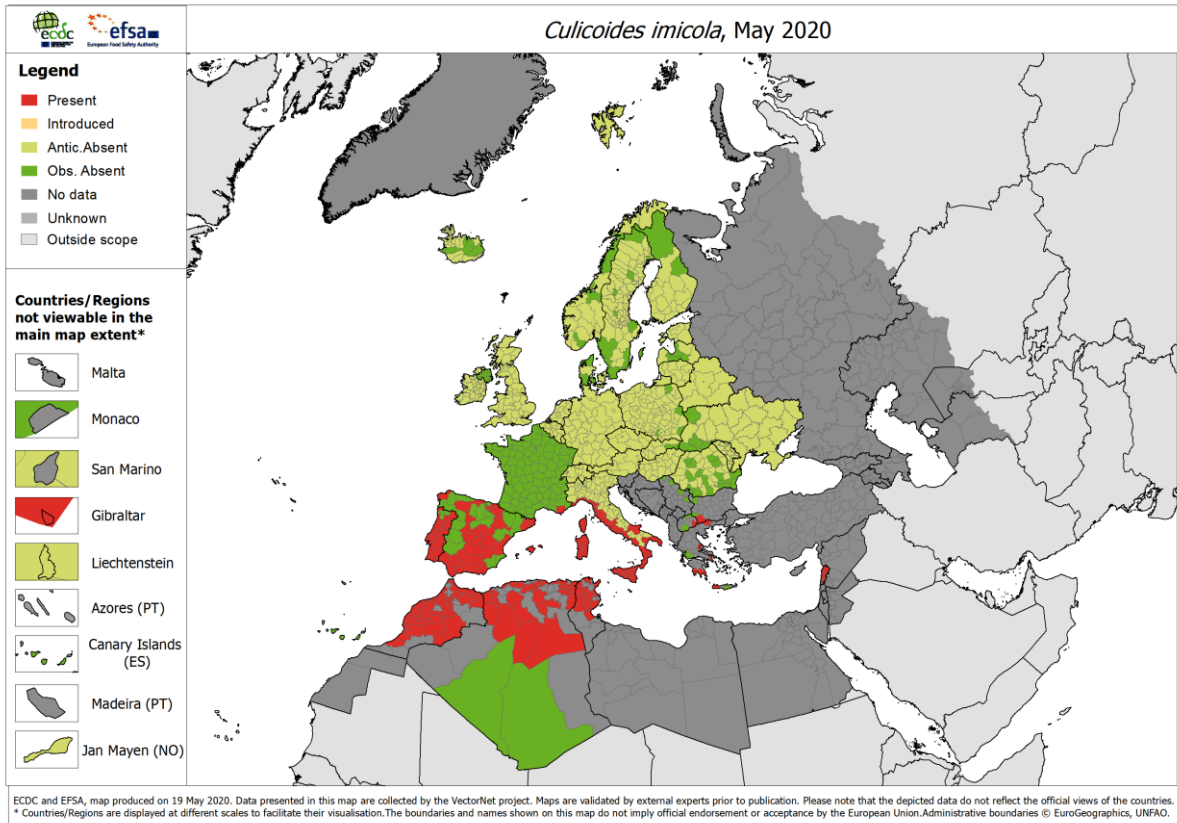
- **Присъства:** Установено е, че видът присъства в поне една община от административната единица.
- **Открит:** Видът е открит в административната единица без потвърдено установяване.
- **Очаквано отсъстващ:** видът никога не е бил докладван и има голяма вероятност той да отсъства.
- **Потвърдено отсъстващ:** през последните 5 години са извършвани теренни проучвания, но видът никога не е бил докладван в административната единица.
- **Липса на данни:** Не е извършено вземане на проби и няма налични данни за вида.
- **Неизвестен статус:** Състоянието е неизвестно.

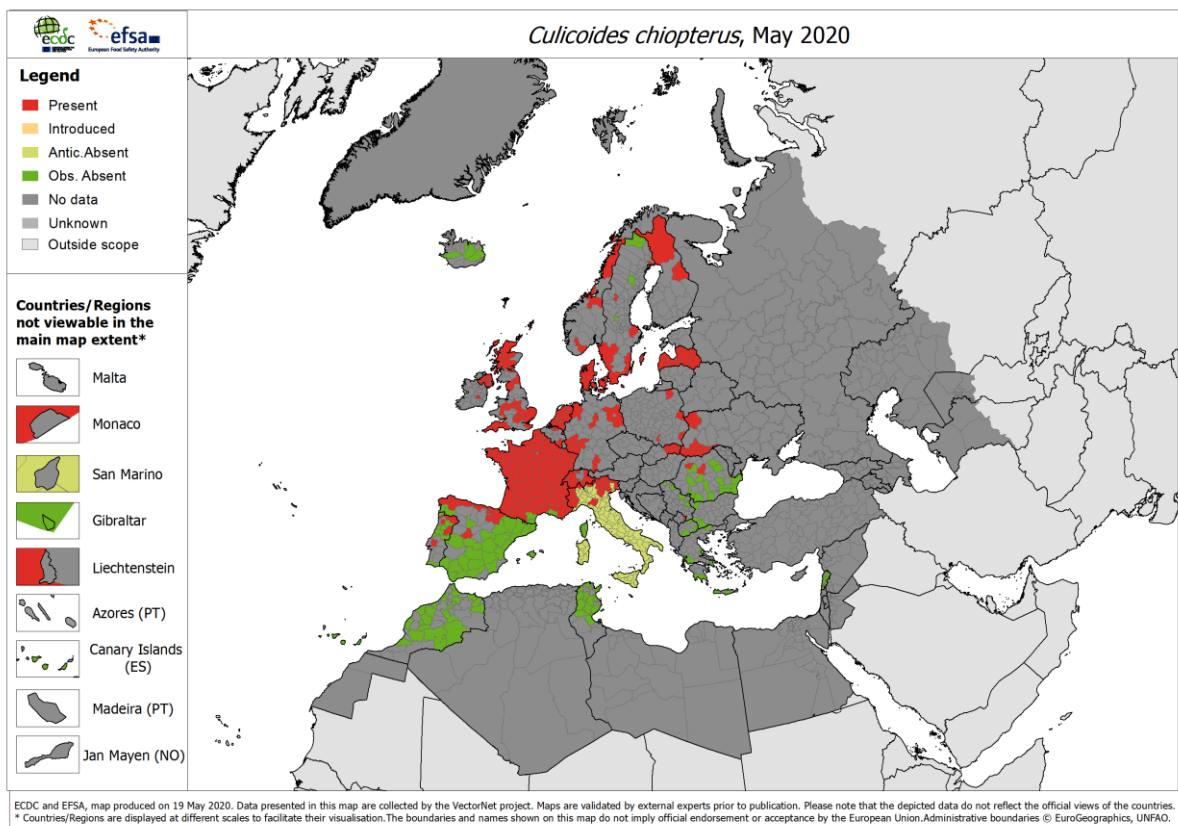
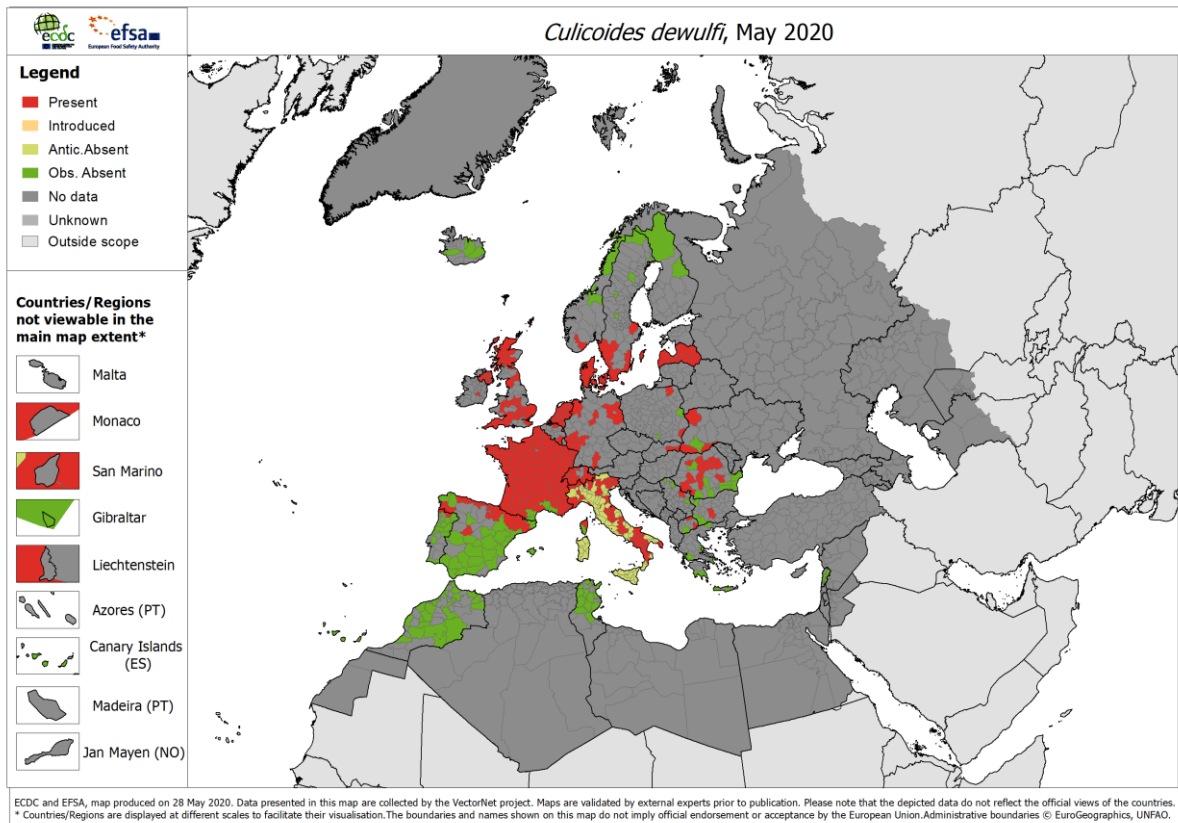
Картите на разпространение на проучваните видове пясъчни мухи могат да се намерят тук: <http://www.efsa.europa.eu/en/topics/topic/vector-borne-diseases>

- biting-midge-maps (2).zip

Източник:

Vector-borne diseases, EFSA: <http://www.efsa.europa.eu/en/topics/topic/vector-borne-diseases>

Други научни становища и актуална информация от областта на здравето, хуманното отношение и благосъстоянието на животните, антимикробната резистентност, както и оценка на риска по цялата хранителна верига може да намерите на сайта на Центъра за оценка на риска по хранителната верига:

<http://corhv.government.bg/>

<http://corhv.government.bg/?cat=28>

<http://corhv.government.bg/?cat=27>

<http://corhv.government.bg/?cat=71>

Изготвил: д-р Аксиния Антонова – главен експерт в дирекция „Оценка на риска по хранителната верига“ при ЦОРХВ

15.09.2020 г.